

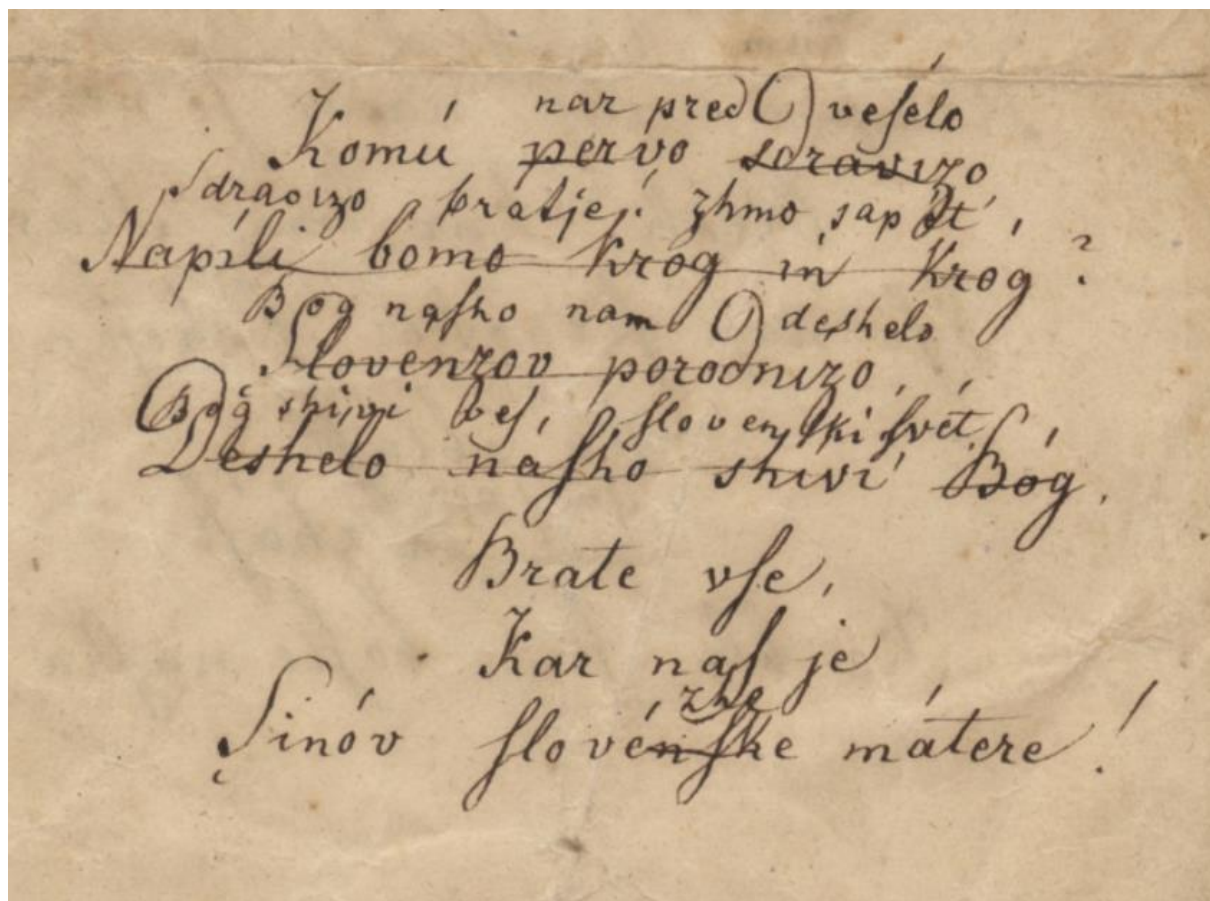

KNJIŽNI VEČERI ZA ODRASLE BRALCE

NAPISANI SVET
SINOV SLOVEČE MATERE

ČETRTEK, 20. FEBRUAR 2020

Knjižni večeri za odrasle bralce

20. februar 2020

Na februarškem srečanju bomo razmišljali o pomenu književnosti za človeštvo (M. Puchner, Napisani svet) in še posebej za nas Slovence, »sinove sloveče matere«: ohranja našo zgodovino (I. Karlovšek, Ognjeno pleme; M. Glavan, Naš Maister; D. Stepančič, Arsenije!), nas usmerja v druge svetove (M. Énard, Kompas) in nam omogoča enakovredno vstopiti vanje (kandidature za Andersenovo nagrado), nadalje nas spodbuja, da se soočimo s samimi seboj (G. Flaubert, Gospa Bovary) ... ali se zgolj čudimo igrivosti besed (P. Svetina, Timbaktu, Timbaktu).

Pozornost bomo namenili predvsem dvema prevodoma Suzane Koncut, nagrajenke Prešernovega sklada.

Martin Puchner: **Napisani svet. Kako so zgodbe oblikovale ljudi, zgodovino in civilizacije.** Prev. Špela Vodopivec.
(UMco, 2019), 465 str.

Od Homerja do Harryja Potterja, vključno s Tisoč in eno nočjo ter Don Kihotom, Komunističnim manifestom in še marsičim drugim.

Iznajdba papirja, izum tiska in ustanovitev svetovnega spleta se smatrajo za ključne prelomnice v načinu, kako človeštvo pripoveduje in razširja zgodbe med seboj. Manj znani v tem procesu so grški generali, japonske dvorne gospodične, španski osvajalci in pustolovci, karibski pesniki in ameriški astronauti, ki so vsak na svoj način odigrali pomembno vlogo v oblikovanju ter širjenju književnosti in literature.

Knjiga Napisani svet zavzeto pripoveduje zgodbo o razvoju literature in (knjižne) pripovedi, pri kateri se poglavja iz svetovne zgodovine zadnjih štirih tisočletij usodno prepletajo s tehnologijami pisanja in reprodukcije, od gline, kamna,

pergamenta in papirja do tiska in računalnika. Puchner v svojem delu nazorno pokaže, kako so imele literatura in knjige s svojim sporočilom ključno in pogosto tudi osrednjo vlogo pri razvoju najpomembnejših svetovnih religij, kako so bile pogonsko sredstvo političnih procesov na vseh koncih sveta ter so bile velikokrat tudi temelj za nastanek in obstanek mnogih narodov.

Napisani svet s svojimi analizami besedil skozi zgodovino – od epa o Gilgamešu prek zabeležk tega, kar so govorili Buda in Konfucij ter Jezus Kristus in Sokrat, potem tega, kar sta s svojimi izumi in prizadevanji naredila Gutenberg in Luther, kar je v svojem času pomenil Cervantesov Don Kihot, kakšne premike po svetu je sprožil Komunistični manifest Marxa in Engelsa in kako sta se s svojim pisanjem Sovjetski zvezi uprla Solženicin in Ahmatova – pokaže, kako so knjižna dela pomembno vplivala na razvoj človeštva. Z navdahnjenim pripovedovanjem in precizno analizo Napisani svet predstavlja izviren pogled na svetovno zgodovino.

»Vredno branja, da izveste, kako je sploh prišlo do tega, da beremo.« – Margaret Atwood preko Twitterja

»V Napisanem svetu nam Puchner odkriva zgodovino literature in vzpon ter zaton imperijev in narodov.« – Forbes

»Fascinantno ... ta knjiga je presežek pri prikazovanju globalne narave pisane besede.« – The Scotsman

(UMco)

Igor Karlovšek: zbirka **Ognjeno pleme**. 1. **Pobeg**. 2. **V ujetništvu**. Ilustr. Marina Gabor. (Miš založba, 2019), po pribl. 250 str.

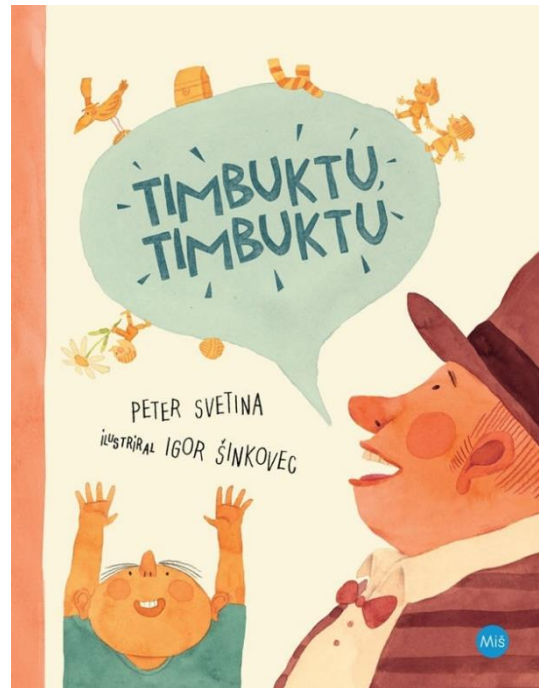

Prvi dve knjigi iz zbirke (menda petih knjig) iz časa preseljevanja narodov, v kateri so glavni junaki otroci svojeglavega pogumnega slovanskega poveljnika Ognjena. Pustolovska družčinska zgodba, zgodovinsko umeščena nekje na konec 6. st., s primesmi fantazijskega in mističnega, tudi grozljivega itd., prava žanrska mešanica, najbrž kar privlačna mladim bralcem – predvsem 2. triletja in tudi še 3. triletja, kot nalašč za fante!

Peter Svetina: **Timbaktu, timbaktu**. Ilustr. Igor Šinkovec. (Miš, 2020), 51 str.

Timbaktu je mesto sredi Afrike, ki je bilo svojčas znano kot središče učenosti in strpnega pogovarjanja. Zdaj je Timbaktu tudi knjiga, ki ima s tem lahko kakšno zvezo. Je pa tudi beseda, ki se fino izgovarja in sliši.

Tokrat avtorjeve odbite domislice spretno in izvirno „lovi“ Igor Šinkovec – glagol loviti je uporabljen namenoma, ker Svetina dobesedno žonglira s stvarmi, ki na videz nikakor ne gredo skupaj (prepoznaven nonsensni moment), a ko trčijo ena ob drugo, imajo na bralca močan učinek: nasmejijo, poženejo v tek domišljijo, ponudijo nov pogled na red stvari ipd. Avtor, ki najbolj blesti prav v kratki prozni formi (tudi v poeziji zna biti sicer odličen; zmagovalna kombinacija enega in drugega je npr. pospravljena v nagrajeni Ropotarni), je tokrat še posebno kratek – njegova besedila niso kratke zgodbe, ampak kratke kratke zgodbe, v njih pa je življenja, humorja in domišljije, kot jih pritiče le njemu. (MIŠ)

*Slovenska sekcija IBBY (Mednarodne zveze za mladinsko književnost) je »sponzor« 2. aprila – mednarodnega dneva knjig za otroke 2020. Pisatelj Peter Svetina je napisal poslanico z naslovom **Lakota po besedah**, Damijan Stepančič je narisal plakat in si zamislil vabilo v obliki kocke. O tem se bomo pogovarjali na marčevskem knjižnem večeru (19. marec 2020).*

Mihael Glavan: **Naš Maister**. Ilustr. Damijan Stepančič. (Miš založba, 2020), 127 str.

Rudolf Maister – Vojanov, pesnik, general, borec za severno mejo (1874, Kamnik – 1934, Unec pri Rakeku).

Znameniti general pa ni bil samo nadarjen in neustrašen vojaški strateg ter neomajen rodoljub, ampak je bil tudi pesnik, ki je za seboj pustil dve zbirki: **Poezije** (1904) in **Kitica mojih** (1929).

Prva svetovna vojna je bila končana, politični kaos je bil precejšen. Nova država Slovencev, Hrvatov in Srbov (SHS) ni imela točnih mej niti demarkacijske črte niti nevtralnega pasu. In potem se je zgodilo: nekaj po osmi uri zjutraj 1. novembra 1918 je Maister na sestanku višjih častnikov cesarskih in kraljevih oboroženih sil v Mariboru mesto ob Dravi razglasil za »jugoslovansko posest« s slovensko oblastjo. Potem se je vse zgodilo s filmsko naglico.

»Pa naj zmaj bije z repom, kakor hoče!« S temi besedami je general Maister pozval svoje vojake k naslednji pomembni akciji, ko je 23. novembra 1918 v Mariboru razorožil nemško zeleno gardo, ki je načrtovala puč – svoje nasprotnike je prehitel samo za en dan. Razorožitev mestne

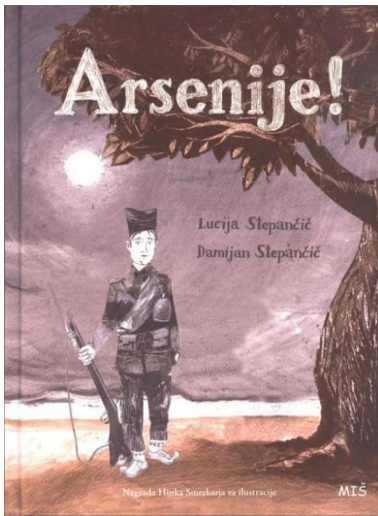
varnostne straže je bila zelo skrbno pripravljena. Uspešno so jo izvedli v samo 47 minutah; v njej sta bila ranjena le dva mestna stražnika.

Naslednji pomemben dogodek se je zgodil 27. januarja 1919, ko je bil zatrt še zadnji poskus, da bi se pred očmi tujih opazovalcev tok dogajanja obrnil. Če povzamemo, lahko rečemo, da je Maister z izjemnimi in bliskovitimi dejanji tako rekoč samoiniciativno izvedel prevrat in s tem razpadajoči monarhiji iztrgal ozemlje, ki bi drugače verjetno pripadlo tujcem. Tudi med strokovnjaki zgodovinarji in publicisti je prevladalo mnenje, da je v boju za mejo odločal prav boj za Maribor.

Ko je general hotel vojsko poslati tudi na Koroško, saj bi lahko ubranili tudi veliko tamkajšnjega dela slovenske zemlje, pa so ga nadrejeni ustavili. Kot pričajo viri, je za vsak primer prej vprašal za dovoljenje v Ljubljano. Tam so odločno rekli: »Ne«! (Dobre zgodbe)

Lucija Stepančič: **Arsenije!** Ilustr. Damijan Stepančič. (Miš založba, 2017), 32 str.

Damijan in Lucija Stepančič s slikanico *Arsenije!* nadaljujeta cikel osebnih pripovedi iz prve svetovne vojne, ki je namenjen tako mlajšim kot starejšim bralcem. Pri založbi Miš je že leta 2014, ob stoti obletnici začetka prve svetovne vojne, izšla slikanica *Anton!*, tokrat pa je isti tandem ustvaril slikanico na podlagi zgodbe Marka Simiča o izkušnji njegovega deda, Arsenija Simiča. Arsenij se po končani bitki pri Ceru gluh prebudi v vrsti mrtvih vojakov, pripravljenih za pokop. Po vojni naenkrat postane vseeno, kdo je Avstrijec in kdo Srb, in tako ob spoznanju, da je preživel, sovražniki zanj vzorno poskrbijo. Medtem pa je bilo domov že poslano obvestilo o njegovi smrti ... Damijan Stepančič je za dramatične, tehnično in vizualno izjemne ilustracije, ki ustvarjajo filmsko občutje in imajo v knjigi skoraj večjo moč pripovedovanja kot besedilo samo, prejel osrednjo nagrado Hinka Smrekarja. Slikanica z močnim protivojnim sporočilom nas opominja in sili k razmisleku o grozotah in nesmiselnosti katere koli vojne.

Arsenije! je zgodba o vojni, upanju in iskanju sreče. Slikanica je pravo umetniško delo:

- nominirano je bilo za nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico;
- za ilustracije je Damijan Stepančič prejel nagrado Hinka Smrekarja;
- mednarodna žirija za Andersenovo nagrado 2020 je slikanico uvrstila na poseben priporočilni seznam zaradi izjemnega ilustratorskega dosežka.

Suzana Koncut

Prejela je nagrado letošnjega Prešernovega sklada za prevode francoskih literarnih in teoretskih besedil, nastalih v zadnjih treh letih. Prevajanje je zanjo samotni in intimni posel ter preizkus ljubezni do branja in literature. Suzana Koncut je ena naših vodilnih prevajalk, ki nam je približala tako francoske klasike kot tudi literaturo avtorjev iz nekdanjih francoskih kolonij. Za prevod Gospe Bovary Gustava Flauberta je dobila Sovretovo nagrado (2000), za prevod Énardovega romana Kompas je prejela Nodierovo nagrado (2018).

Pred kratkim je izšel njen prevod romana Énardovega romana Cona (Mladinska knjiga, 2019), ki so ga kritiki ob izidu razglasili za eno od najizvirnejših knjig desetletja. Roman v enem samem, nekaj več kot 500 strani dolgem stavku popisuje tok misli in spominov tajnega agenta, pol Francoza, pol Hrvata, ki z nočnim vlakom in s kovčkom, polnim kočljivih dokumentov o vojnih zločinih, potuje iz Milana v Rim. 517 kilometrov, 517 strani.

Priporočam intervju s prevajalko (Tina Kozin, 3. program Radia Slovenija – ARS, 15. februar 2020 ob 11:15)

Mathias Énard: **Kompas**. Prev. Suzana Koncut. (Mladinska knjiga, 2017), 483 str.

Ta eruditski roman, nekakšna bližnjevzhodna variacija na Magrisovo Donavo, skozi mojstrsko uglaseno množico kulturnih referenc razkriva, kako zelo sta bila skozi zgodovino povezana in prepletena Zahod in Vzhod in kako problematičen je (bil) »orientalističen« pogled Zahoda na Vzhod.

Glavni junak, avstrijski muzikolog Franz Ritter, se v bolezenski omotici predaja neuresničenemu ljubezenskemu hrepenenju do orientalistke Sarah, ob tem pa potuje v prostoru in času in osuplja bralca z razkrivanjem najrazličnejših dejstev, že kar neverjetnih zgodb in zamolčanih ozadij, s čimer zapoje pravo hvalnico deželam Bližnjega vzhoda, predvsem Siriji in Iranu. Roman, ki govori o svetu, v katerem živimo!

Mathias Enard (1972) je francoski pisatelj in velik poznavalec Bližnjega vzhoda. Živi, piše in poučuje v Barceloni. Kompas je njegov šesti roman. (Mladinska knjiga)

Gospa Bovaryjeva (franc. Madame Bovary) je francoski realistični roman s podnaslovom Podeželske nravi avtorja Gustava Flauberta (1821 – 1880). Roman je najprej izhajal leta 1856 v šestih nadaljevanjih v literarni reviji Revue de Paris. Prva verzija dela je izšla leta 1857, končna izdaja, s Flaubertovimi popravki, po kateri je roman tudi preveden, pa leta 1873. V slovenščino je delo leta 1915 prvič prevedel Vladimir Levstik.

Tema romana je izpraznjenost zakona in malomeščanskega življenja. Glavna junakinja, zdolgočasena v svojem zatohlem, malomeščanskem zakonu, išče uteho v ljubezenskih avanturah.

Zgodba se dogaja v 19. stoletju v Franciji, v Normandiji. Roman se prične z opisom Charlesa Bovaryja, podeželskega zdravnika iz mesta Rouen. Ema Rouault živi pri nunah, se tam šola, kratkočasi s prebiranjem romantičnih romanov in si na tej osnovi predstavlja zakon in družino. Poroči se s Charlesom, ki pa je njeno pravo nasprotje. Živita v majhnem, malomeščanskem mestu Tostes. Emo začne življenje ob Charlesu dolgočasiti, saj je drugačno od tistega iz romanov. Mož ji postaja vsak dan bolj zoprn, tako začne bolehati. Kmalu se zakonca zato preselita v mesto Yonvill de l'Abbaye. Ema tam rodi punčko, a tudi materinstvo ji ne pomeni veliko, zato začne iskati tisto, česar nima v zakonu, ljubezen. Njen prvi ljubimec je Rodolphe, ki pa se je kmalu naveliča. V mestu Rouen se Ema sreča z drugim ljubimcem, Leonom, vendar je tudi ta zveza obsojena na neuspeh. Ema se vse bolj zadolžuje, saj želi denarno pomagati Leonu. Na koncu Ema ne vidi več rešitve iz denarne ter psihične krize, odloči se narediti samomor z arsenikom, ki ga dobi pri lekarnarju Homaisu. Charles na koncu pošlje hčer k teti, kjer jo čaka prihodnost delavke v tovarni, sam ni več čisto pri pameti, tako na koncu umre.

(https://sl.wikipedia.org/wiki/Gospa_Bovaryjeva)

Gustave Flaubert: **Gospa Bovaryjeva**. Prev. Vladimir Levstik. Spremnna beseda Anton Ocvirk. (Cankarjeva založba, 1964), 327 str.

Charlesovi razgovori so bili pustni kakor cestni tlak; vsakdanje misli v svoji navadni obleki, brez ganljivosti, ne budeče ne smeha ne sanjarije. Pravil je, da ga ni med njegovim bivanjem v Rouenu nikoli mikalo pogledati predstave pariških igralcev. Znal ni ne plavati ne se mečevati ne streljati s pištolo; nekoč ji ni mogel pojasniti jahaškega izraza, ki ga je bila našla v romanu.

In prav moški bi moral vse znati, se odlikovati na raznih področjih ter seznaniti ženo s silami strasti, prefinjenostmi življenja in vsemi skrivnostmi! Ta pa je ni ničesar učil, ni ničesar znal in ni hrepenel po ničemer. Mislil je, da je srečna; in zamerila mu je njegovo zložno mirnost in vedro neokretnost, zamerila celo srečo, katero mu je dajala. (str. 77-78)

Gustave Flaubert: **Gospa Bovary. Značaji s podeželja**. Prev. Suzana Koncut. (Mladinska knjiga, 2010), 418 str.

Charlesovi pomenki so bili pustni kakor ravne, sive ulice in po njih so se v sprevodu, odete v vsakdanja oblačila, vrstile povprečne misli, ki niso zbudile nobenih čustev, smeha ali sanjarij. Ko je živel v Rouenu, ga ni nikoli zamikalo, je pravil, da bi si šel v gledališče pogledat pariške igralce. Ni znal plavati, niti se bojevati, ne streljati s pištolo in nekega dne ji ni znal pojasniti jahaškega izraza, na katerega je naletela v romanu.

Mar se ne bi moral moški, nasprotno, spoznati na vse, se odlikovati v najrazličnejših dejavnostih, vas vpeljati v moč strasti, v slasti življenja, v vse skrivnosti? A ta je ni ničesar naučil, ničesar ni znal, ničesar želel. Mislil je, da je srečna; ona pa mu je zamerila ta neomajni mir, dobrodušno neokretnost, celo samo srečo, ki mu jo je prinašala. (str. 52)

© Tilka Jamnik, februar 2020

<http://www.knjiznica-medvode.si>
E-pošta: info@knjiznica-medvode.si
Telefon: 01/361 30 53

**Vabimo vas, da se nam pridružite
na socialnih omrežjih
Knjižnice Medvode.**

